

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 309/09-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. novembra 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošikovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti I. S., N., zastúpeného advokátkou JUDr. Ľ. B., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 20/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. S. na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 20/2006 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 10 C 20/2006 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. I. S. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € [slovom tisíc eur (30 126 Sk)], ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť I. S. trovy konania v sume 245,70 € [slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov (7 402 Sk)] na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Ľ. B., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. augusta 2009 doručená s'ťažnosť I. S., N. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 20/2006, ktorého predmetom je rozhodovanie o jeho žalobe proti Slovenskej kancelárii poisťovateľov o mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť a s'ťaženie spoločenského uplatnenia v sume 6 141 000 Sk.

S'ťažovateľ podal žalobu 7. marca 2006 a počas tri a pol roka trvajúceho konania okresný súd uskutočnil jedno pojednávanie a prostredníctvom dožiadaného súdu vykonal výsluch s'ťažovateľa. Vzhľadom na predmet konania s'ťažovateľ akcentuje význam skorého rozhodnutia v jeho veci.

Podľa názoru s'ťažovateľa dochádza v označenom konaní k zbytočným priet'ahom, a preto navrhol, aby ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho

základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a aby ústavný súd prikázal konať v jeho veci bez zbytočných prietáhov. Sťažovateľ tiež žiada finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € a náhradu trov konania.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2009 a uznesením č. k. IV. ÚS 309/09-10 ju prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval okresný súd a právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrili k sťažnosti a k tomu, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vzhľadom na oznámenie právnej zástupkyne sťažovateľa a podpredsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Podpredseda okresného súdu v písomnom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 3727/09 zo 7. októbra 2009 uviedol tento priebeh konania:

„Dňa 07. 03. 2006 doručený súdu návrh na začatie konania v právnej veci navrhovateľa: I. S. proti odporcovi: Slovenská kancelária poisťovateľov. Dňa 09. 03. 2006 pokyn na predloženie predmetného spisu vyššiemu súdnemu úradníkovi. Dňa 18. 09. 2006 súd uznesením, č. k. 10 C 20/2006-17 uložil odporcom, aby sa vyjadrili k návrhu na začatie konania. Dňa 08. 01. 2007 doručená žiadosť odporcu o predĺženie lehoty na vyjadrenie. Dňa 24. 01. 2007 oznámenie právneho zástupcu navrhovateľa, že navrhovateľ súhlasí s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania. Dňa 08. 02. 2007 doručené vyjadrenie odporcu. Dňa 28. 02. 2007 bol nariadený termín pojednávania na deň 16. apríl 2007. Dňa 16. 04. 2007 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie, že pojednávanie sa odročuje na neurčito. Dňa 04. 05. 2007 doručené podanie právneho zástupcu navrhovateľa. Dňa 09. 05. 2007 doručené podanie právneho zástupcu navrhovateľa. Dňa 06. 09. 2007 súd vyzval odporcu, aby doručil súdu otázky na

navrhovateľa týkajúce sa predmetnej veci. Dňa 28. 09. 2007 doručené podanie odporcu. Dňa 12. 03. 2008 dožiadanie adresované Okresnému súdu v Nitre. Dňa 05. 05. 2008 doručené vybavené dožiadanie z Okresného súdu v Nitre. Dňa 25. 04. 2008 sa uskutočnil výsluch na Okresnom súde v Nitre. Dňa 06. 05. 2008 bol predmetný spis predložený zákonnému sudcovi. Dňa 22. 07. 2008 výzva adresovaná právnemu zástupcovi navrhovateľa. Dňa 20. 08. 2008 doručené vyjadrenie právneho zástupcu navrhovateľa. Dňa 23. 02. 2009 doručená žiadosť právneho zástupcu navrhovateľa o vytyčenie termínu pojednávania.“

V závere vyjadrenia podpredseda okresného súdu zhodnotil doterajší postup okresného súdu:

„S poukazom na jednotlivé úkony musím konštatovať, že predmetné konanie je poznačené prieťahom, ktorý bol spôsobený neprimerane vysokým počtom pridelených vecí v oddelení zákonnej sudkyne ako i pretrvávajúcim poddimenzovaným stavom sudcov a administratívnych pracovníkov na Okresnom súde Bratislava I. Sťažnosť sťažovateľa na prieťahy v konaní je dôvodná. Zároveň si Vám dovoľujem oznámiť, že som pristúpil k sledovaniu veci a požiadal som zákonnú sudkyňu o konanie vo veci tak, aby k ďalším prieťahom v konaní nedochádzalo.

V prípade, ak ústavný súd Slovenskej republiky dospeje, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, aby bolo vzaté do úvahy, že zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik prieťahov v konaní. S poukazom na uvedené objektívne dôvody, za ktorých došlo k prieťahu v konaní prosím Ústavný súd Slovenskej republiky, aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa v stanovisku z 28. októbra 2009 zdôraznila, že pre sťažovateľa je mimoriadne dôležité, aby sa o jeho nároku rozhodlo čo najskôr, aby v prípade, že mu bude priznané finančné zadosťučinenie za priznanú finančnú náhradu, mohol absolvovať ďalšiu liečbu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Z hľadiska predmetu konania ústavný súd nehodnotí vec ako právne zložitú berúc do úvahy, že rozhodovacia činnosť všeobecných súdov v obdobných veciach sa opiera o ustálenú judikatúru. Skutkovú zložitosť veci by mohol ústavný súd konštatovať napr. s ohľadom na rozsah dokazovania, zvlášť v prípade potreby znaleckého dokazovania. V danom prípade však vzhľadom na doterajší priebeh konania ústavný súd dospel k názoru, že v posudzovanom období konanie nebolo ovplyvnené skutkovou zložitou veci, pričom povaha veci si vyžadovala osobitnú starostlivosť.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by mohol pripísať na vrub s'ťažovateľovi. Je však potrebné uviesť, že objektívne dôvody na strane s'ťažovateľa, a to jeho nepriaznivý zdravotný stav, podmienili postup okresného súdu, ktorý mal negatívny vplyv na predĺženie konania. Okresný súd z dôvodu vhodnosti s ohľadom na zdravotný stav s'ťažovateľa žiadal o jeho výsluch prostredníctvom dožiadaného súdu. Táto okolnosť nemôže ísť na ťarchu s'ťažovateľa, nemožno ju však pričítať ani okresnému súdu.

Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu.

Z prehľadu úkonov okresného súdu vyplýva, že konanie trvá 3 roky a 8 mesiacov. Počas tohto obdobia okresný súd vykonal prvotné úkony pre účely prípravy pojednávania, uskutočnil pojednávanie, prostredníctvom dožiadaného súdu vykonal výsluch s'ťažovateľa a vyžiadal od s'ťažovateľa doklady týkajúce sa jeho liečby. Na základe uvedeného možno konštatovať, že dokazovanie sa nachádza ešte len v počiatkovej fáze, čo vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania a osobitnú rýchlosť postupu, ktorá sa vyžaduje v takomto druhu konania, nemožno považovať za postup umožňujúci meritórne o žalobe rozhodnúť v primeranej lehote, a teda postup okresného súdu nemožno kvalifikovať ako súladný s označenými právami s'ťažovateľa.

Ústavný súd zistil, že konanie je poznačené kratšími obdobiami nečinnosti, a to od 9. marca 2006 do 18. septembra 2006 a od 28. septembra 2007 do 12. marca 2008. Spomalenie postupu okresného súdu v dôsledku nečinnosti je však najvýraznejšie v období od augusta 2008, keď okresný súd až dosiaľ neurobil vo veci žiadny ďalší úkon. Tento stav konania je dôsledkom zmeny zákonného sudcu a ako tvrdí podpredseda okresného súdu, je ovplyvnený aj objektívnymi príčinami spočívajúcimi v nedostatočnom personálnom vybavení okresného súdu a vysokom počte vecí pridelených v súdnom oddelení. Uvedené

okolnosti však ústavný súd nemôže akceptovať pri rozhodovaní, či príslušný všeobecný súd podstupoval pri výkone svojej právomoci tak, aby nezmaril právo účastníka konania na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov (napr. III. ÚS 133/03 tam uvedená judikatúra).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 20/2006 došlo k zbytočným prietahom, ktoré mali za následok porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 10 C 20/2006 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen rozhodnutie o porušení, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal hlavne na možnosť efektívnejšej liečby v prípade skorého a pre neho úspešného výsledku konania.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku súdneho konania, konštatované zbytočné prietahy a význam veci pre sťažovateľa, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 1 000 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním ustanovenou advokátkou JUDr. L. B., K. Ústavný súd ich priznal v súlade s vyčíslením v petite sťažnosti, t. j. za dva úkony právnej služby podľa § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, v sume 245,70 € za každý úkon právnej služby po 115,90 € (3 491,60 Sk) a 2-krát po 6,95 € (209,40 Sk) režijný paušál.

Náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť podľa bodu 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2009